

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

SCRÚDÚ NA hARDTEISTIMÉIREACHTA 2011

EALAÍN

Stair agus Léirthuisctint na hEalaíne

Ardleibhéal

Tá 150 marc ag gabháil leis an bpáipéar seo, i.e. 37.5% de na marcanna iomlána ar an Ealaín.

Déardaoin, 16 Meitheamh

Tráthnóna, 2.00 – 4.30

Treoracha

Freagair **trí** cheist mar seo a leanas: ceist amháin as Roinn I (An Ealaín in Éirinn), ceist amháin as Roinn II (Ealaín na hEorpa: 1000AD – An Lá Inniu), agus ceist amháin as Roinn III (Léirthuisctint na hEalaíne).

Tá na ceisteanna uile ar cómharc (50).

Ba chóir sceitsí agus léaráidí a úsáid chun do chuid pointí a léiriú.

Déan tagairt, de réir mar a chuirtear in iúl, do na *léaráidí atá ar an mbileog a ghabhann leis an bpáipéar seo.*

ROINN I – An Ealaín in Éirinn

1. Samplaí de mhíotalóireacht réamh-Chríostaí iad an dá shampla de sheodra muiníl *atá léirithe ar an mbileog leis seo*.
Ainmnigh, agus déan cur síos agus plé ar an dá shampla. Déan tagairt don tréimhse ina ndearnadh iad, do na hábhair, don fhoirm, don mhaisiúchán agus do na teicníochtaí a úsáideadh chun iad a tháirgeadh.
agus
Pléigh go hachomair tionchar stíl La Tène ar an ealaín Éireannach go déanach sa tréimhse luath-Chríostaí.
Léirigh do fhreagra.
2. Tá cosúlachtaí áirithe idir na teicníochtaí tógála a úsáidtear i suímh adhlactha réamh-Chríostaí agus teicníochtaí na haitireachta luath-Chríostaí. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt go mion do na cosúlachtaí sna bunábhair agus sna teicníochtaí idir sampla ainmnithe réamh-Chríostaí amháin agus sampla ainmnithe luath-Chríostaí amháin.
agus
Déan plé achomair ar fheidhmeanna éagsúla na samplaí atá roghnaithe agat.
Léirigh do fhreagra.
3. Déan plé ar na forbairtí stíle i lámhscríbhinní luath-Chríostaí ón gCathach go dtí Leabhar Cheanannais. Déan tagairt i do fhreagra don leagan amach, dath(anna) agus an cur chuige sa mhaisiúchán.
agus
Ainmnigh leathanach amháin as lámhscríbhinn ar bith de do rogha agus déan cur síos achomair air.
Léirigh do fhreagra.
4. Ainmnigh an foirgneamh a dhear James Gandon (1743-1823), *atá léirithe ar an mbileog leis seo*, agus déan plé ar a phríomhghnéithe.
agus
Ainmnigh agus déan cur síos achomair ar fhoirgneamh amháin eile a dhear Gandon.
Léirigh do fhreagra.
5. D'fhéadfá a rá go léiríonn na pictiúir 'Eas Chúirt an Phaoraigh' le George Barret (1741-1806) agus 'Na Póitseálaithe' le James Arthur O'Connor (c. 1792-1841) dearcadh rómánsúil ar an dúlra. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag déanamh comparáide idir an dá shaothar atá *léirithe ar an mbileog leis seo*.
agus
Scríobh cuntas gearr faoi cheachtar den bheirt ealaíontóirí.
Léirigh do fhreagra.

6. Déan plé ar thionchar thórdhreach Iarthar na hÉireann ar shaothar Jack B. Yeats (1871-1957) agus ar shaothar Paul Henry (1876-1958) agus tú ag tagairt go mion do phictiúr ainmnithe amháin le gach ealaíontóir. Déan tagairt i do fhreagra don ábhar, comhdhéanamh, dath(anna) agus stíl.

agus

Ainmnigh pictiúr amháin eile le gach ealaíontóir díobh.

Léirigh do fhreagra.

7. Déan plé ar an bpictiúr ‘**Portráid de Nollag de Brún**’ le Robert Ballagh (b. 1943) atá **léirithe ar an mbileog leis seo**. Déan tagairt i do fhreagra don ábhar, comhdhéanamh, stíl agus na bunábhair a úsáideadh.

agus

Ainmnigh saothar amháin eile le Robert Ballagh agus déan plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.

ROINN II – Ealaín na hEorpa (1000 AD – An Lá Inniu)

8. Déan plé ar na bealaí ina bhfuil na príomhghnéithe ailtireachta agus maisiúla d’eaglaisí Rómhánúla éagsúil leis na príomhghnéithe céanna de na hardeaglaisí Gotacha. Ainmnigh eaglais Rómhánúil amháin agus ardeaglais Ghotach amháin i do fhreagra, agus tú ag tagairt go mion dá scála, struchtúr, leagan amach agus maisiúchán.

agus

Ainmnigh sampla amháin de dhealbhóireacht Ghotach a ndearna tú staidéar air agus déan plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.

9. Déan cur síos agus plé ar ‘**Gattamelata**’, píosa dealbhóireachta le Donatello (1386-1466) atá **léirithe ar an mbileog leis seo**. Déan tagairt don tréimhse ina ndearnadh é, don ábhar, don chomhdhéanamh, do na bunábhair agus do na teicníochtaí a úsáideadh chun é a dhéanamh.

agus

Ainmnigh saothar amháin eile le Donatello agus déan plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.

10. Déan cur síos agus plé ar an bpainéal le Michelangelo (1475-1564) ón Séipéal Sistíneach atá **léirithe ar an mbileog leis seo**, agus tú ag tagairt d’ábhar/téama, comhdhéanamh, teicníocht agus láimhseáil na fíorach daonna.

agus

Ainmnigh ceann amháin de pháisáí dealbhóireachta Michelangelo agus déan plé achomair air.

Léirigh do fhreagra.

11. Déan plé ar an ról an taobh istigh de theach cónaithe mar ábhar d’ealaíontóirí na hOllainne sa 17ú haois, agus tú ag tagairt do ‘**Fear ag Scríobh Litreach**’ le Gabriel Metsu (1629 -1667) atá **léirithe ar an mbileog leis seo** agus déan tagairt don stíl, comhdhéanamh agus do láimhseáil na mbunábhar.
agus
Ainmnigh saothar amháin le healaíontóir eile den tréimhse seo agus déan plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.
12. Déan plé ar an tionchar a bhí ag Edouard Manet (1832-1883) ar fhorbairt na péintéireachta sa 19ú haois. Déan tagairt go mion dá phictiúr, ‘**Le Déjeuner sur l’Herbe**’, atá **léirithe ar an mbileog leis seo**.
agus
Ainmnigh saothar amháin eile le Edouard Manet agus déan plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.
13. Déan cur síos agus plé ar na nuafhorbairtí a rinne an Ciúbachas ar ealaín an fhichiú haois. Déan tagairt do ‘**Les Demoiselles d’Avignon**’ le Pablo Picasso (1881-1973) atá **léirithe ar an mbileog leis seo** agus do na tionchair, don ábhar, comhdhéanamh agus do na teicnícíochtaí a úsáideadh.
agus
Ainmnigh saothar eile le healaíontóir Ciúbach eile agus déan cur síos achomair air.
Léirigh do fhreagra.
14. Freagair (a), (b) agus (c)
- (a) Roghnaigh agus ainmnigh saothar a bhaineann le ceann amháin de na catagóirí seo a leanas:
- pictiúr ina léirítear damhsóirí
  - pictiúr ina bhfuil uirlis cheoil
  - saothar le Ghiberti (1378-1455)
  - saothar le Peter Paul Rubens (1577-1640)
  - foirgneamh le Le Corbusier (1887-1965).
- (b) Déan plé mion ar an saothar a roghnaigh tú, agus tú ag tagairt don ealaíontóir / ailtire, don stíl, don chomhdhéanamh/dearadh, do na bunábhair, don teicnícíocht agus don tréimhse ina ndearnadh é.
- (c) Ainmnigh saothar amháin eile leis an **ealaíontóir/ailtire** atá roghnaithe agat agus déan cur síos agus plé achomair air.
Léirigh do fhreagra.

15. Déan cur síos mion ar na príomhthréithe de cheann **amháin** díobh seo a leanas:
- An stíl Ghotach Idirnáisiúnta
  - Nuachlásaiceachas
  - Pointíleachas
  - An Bauhaus.

agus

Déan cur síos agus plé achomair ar shaothar ainmnithe amháin le healaíontóir a bhfuil a s(h)aothar ina shampla tipiciúil den ghluaiseacht atá roghnaithe agat.

Léirigh do fhreagra.

ROINN III – Léirthuisctint na hEalaíne

16. Tá rath Pixar Animation Studios fréamhaithe go daingean sa tuiscint gur chóir go mbeadh domhan na beochana bunaithe ar an domhan fíor. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do cheann ar bith de léiriúcháin Pixar, ar nós Toy Story 1, 2 agus 3, The Incredibles, Monsters Inc, Wall-E agus Up.

agus

Déan plé mion ar dhá theicníocht scannánaíochta a dhéanann na scannáin seo chomh tarraingteach sin ó thaobh an amhairc de.

Léirigh do fhreagra.

17. Is struchtúir fheidhmiúla iad droichid ar féidir láithreach láidir dealbhóireachta a bheith acu, ina gcruthaítear éifeachtacht bhuan ó thaobh an amhairc de ar a dtimpeallacht. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do dhroichead ainmnithe ar bith, ceann stairiúil nó ceann nua-aimseartha. Déan tagairt i do fhreagra don stíl, do na bunábhair, don fheidhm agus don tionchar ón taobh radhairc a bhíonn ag an droichead.

Léirigh do fhreagra.

18. Freagair (a), (b) agus (c)

- Déan cur síos agus plé ar chur i láthair agus ar an leagan amach taispeántais i ngailearaí, músaem nó ionad léirmhínte ainmnithe ar thug tú cuairt air le déanaí.
- Tabhair breac-chuntas ar an gcaoi ina bhféadfadh an taithí cabhrú leat le taispeántas a eagrú i do scoil féin don lá oscailte.
- Déan cur síos achomair ar shaothar amháin a chuaigh i bhfeidhm ort le linn do chuirte agus ainmnigh an t-ealaíontóir.

Léirigh do fhreagra.

19. Bhí domhan an dúlra i gcónaí ina fhoinsé spreagthach do dhearthóirí agus do cheardaithe. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do na *léaráidí ar an mbileog leis seo*.

agus

Déan cur síos achomair ar an gcaoi a bhforbrófa dearadh d'earra ceardaíochta de do rogha féin bunaithe ar an staidéar atá déanta agat ar bhruach abhann.

Léirigh do fhreagra.

20. D'fhéadfadh an chaoi ina n-athraítear bunábhair athchúrsáilte ina dtáirgí nuálacha a bheith ina réiteach ar dhiúscairt dramhaíola. Déan plé ar an ráiteas seo agus tú ag tagairt do tháirge dá leithéid. Déan tagairt i do fhreagra do na bunabhair, dearagh, don feidhm, don fhoirm agus don bhailchríoch.

agus

Dear saothar ealaíne nó táirge is dóigh leat a d'fhéadfaí a dhéanamh as na bunábhair i mbosca athchúrsála bruscair do scoile agus déan cur síos achomair air.

Léirigh do fhreagra.

Leathanach Bán

Leathanach Bán